

D05-02d6

OCENJEVANJE PREVERITELJEV POROČIL O EMISIJAH TOPLOGREDNIH PLINOV

Kazalo

1	NAMEN.....	2
2	POUDARKI PRI OCENJEVANJU	2
2.1	Glavna lokacija oziroma dislocirane lokacije.....	2
2.2	Opazovanje izvajanja preverjanja.....	4
3	ZAPISI	5
4	OCENJEVANJE PREVERITELJA, NOSILCA AKREDITACIJSKE LISTINE TUJEGA AKREDITACIJSKEGA ORGANA, KO PREVERJA V SLOVENIJI	6
5	SPREMEMBE GLEDE NA PREJŠNJO IZDAJO	6
6	PREHODNE DOLOČBE	6
7	OBVLADOVANJE DOKUMENTA	6

1 NAMEN

Namen tega dodatka k D05-02 je določitev obsega in načinov ocenjevanja, ki so specifični za ocenjevanje preveriteljev poročil o emisijah toplogrednih plinov po SIST EN ISO 14065 in Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2018/2067 (v nadaljevanju preveriteljev).

V ta namen se uporabljajo sledeči pojmi iz Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2067:

»preverjanje« pomeni dejavnosti, ki jih opravi preveritelj, da bi izdal poročilo o preverjanju v skladu z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2018/2067;

»preveritelj« pomeni pravno osebo ali drug pravni subjekt, ki opravlja dejavnosti preverjanja v skladu s to uredbo ter jo je akreditiral nacionalni akreditacijski organ na podlagi Uredbe (ES) št. 765/2008 in te uredbe, ali drugače pooblaščen fizično osebo, ne glede na člen 5(2) navedene uredbe;

»EU ETS presojevalec« pomeni posameznega člana skupine za preverjanje, ki je odgovoren za opravljanje preverjanja poročila upravljavca ali operaterja zrakoplova in ni EU ETS vodilni presojevalec;

»EU ETS vodilni presojevalec« pomeni presojevalca sistema EU ETS, odgovornega za usmerjanje in nadzor skupine za preverjanje ter za opravljanje preverjanja poročila upravljavca ali operaterja zrakoplova in poročanje o njem;

»tehnični strokovnjak« pomeni osebo, ki zagotovi podrobno strokovno znanje in izkušnje o posebnih vsebinah, potrebne za opravljanje dejavnosti preverjanja za namene poglavja III in dejavnosti akreditiranja za namene poglavja V Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2067;

»poročilo upravljavca ali operaterja zrakoplova« pomeni letno poročilo o emisijah, ki ga mora predložiti upravljavec ali operater zrakoplova v skladu s členom 14(3) Direktive 2003/87/ES, poročilo o tonskih kilometrih, ki ga mora predložiti operater zrakoplova, kadar vloži zahtevek za dodelitev pravic do emisije v skladu s členom 3e in členom 3f navedene direktive, poročilo o izhodiščnih podatkih, ki ga predloži upravljavec v skladu s členom 4(2) Delegirane uredbe (EU) 331/2019 ali poročilo o podatkih, ki ga predloži upravljavec v skladu s členom 5(2) iste uredbe.

2 POUČENJE PRI OCENJEVANJU

Ocenjevanje se nanaša na obseg akreditacije (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, Priloga I) na področjih, opredeljenih v prijavi za akreditacijo ali v prilogi k akreditacijski listini.

Ocenjevanje preveriteljev vključuje ocenjevanje glavne lokacije preveritelja oziroma dislociranih lokacij, kjer potekajo ključne aktivnosti, in ocenjevanje izvajanja preverjanja pri upravljavcih naprav in operaterjih zrakoplovov.

2.1 Glavna lokacija oziroma dislocirane lokacije

Ocenjevalna komisija med ocenjevanjem na glavni lokaciji oziroma dislociranih lokacijah preveritelja uporablja poleg splošnih tehnik ocenjevanja predvsem sledeče tehnike: pregled zapisov, sistemskih dokumentov, razgovori z osebjem preveritelja, po potrebi posamičnim preveriteljem. Osredotoči se še posebej na:

- status preveritelja, zagotovitev neodvisnosti, ocenjevanje tveganja za neodvisnost, ukrepe za zagotavljanje neodvisnosti (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člen 43, SIST EN ISO 14065, točka 5, EA-6/03);
- mehanizem za zagotavljanje neodvisnosti (EA-6/03);
- primerno ločitev med funkcijami preverjanja/izobraževanja/preskušanja/kontrole, ko gre za opravljanje več takih aktivnosti pri istem preveritelju;
- skladnost sistema vodenja kakovosti z zahtevami SIST EN ISO 14065 (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člen 41, SIST EN ISO 14065, točka 12);
- spremljanje sprememb zahtev za preverjanje;
- primernost kriterijev za usposobljenost osebja (specifična za vsak obseg akreditacije, ISO 14066, 4.3), vključenega v postopke preverjanja (za vse funkcije, npr. za: pregled prijave, izbor osebja, planiranje, neodvisni pregled poročil, odločitve, reševanje pritožb), praviloma se izpelje razgovor tudi s EU ETS presojevalcem (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, členi 36, 37, 38, 39, 40, SIST EN ISO 14065, točka 6, EA-6/03, IAF MD 6);
- postopke usposabljanja/vzdrževanja usposobljenosti osebja, še zlasti EU ETS vodilnih presojevalcev/presojevalcev, neodvisnega pregledovalca in tehničnega vodjo, spremljanje njihovega dela, (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člen 36, EA-6/03);
- izbor skupine za preverjanje (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člena 37 in 38);
- usposobljenost za preverjanje poročil o izhodiščnih podatkih in poročil o podatkih o novih udeležencih (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člen 37);
- pravila za menjavo vodilnih presojevalcev pri operaterjih zrakoplova;
- primernost postopkov preverjanja, faze preverjanja, planiranja (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, členi 8 do 34, 41, SIST EN ISO 14065, točka 8, ISO 14064-3, EA-6/03, Priloga B, Priloga D, IAF MD 6);
- izvajanje ključnih aktivnosti na dislociranih lokacijah;
- učinkovitost sistema nadzora nad lokacijami, kjer se izvajajo kritične aktivnosti, če je relevantno;
- izvajanje preverjanj v tujini;
- obvladovanje in vzdrževanje zapisov z namenom dokazovanja učinkovite izvedbe procesa preverjanja. Dokumentacija preverjanja vključuje: prijavnne dokumente in dokazila o pregledu prijave, poročilo o strateški analizi, delovno gradivo z obiska pri stranki in drugo gradivo, uporabljeno pri preverjanju, dokumentacija, ki podpira zaključke v poročilu o preverjanju in izjavi preveritelja, poročilo o preverjanju z osnutkom mnenja, dokazilo, da je poročilo pregledal neodvisni pregledovalec, da je bila sprejeta odločitev, poročilo ali izjava, ki ga preveritelj posreduje stranki, poročilo o analizi tveganja ... (SIST EN ISO 14065, točka 7.5, ISO 14064-3, EA-6/03, Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člen 26);
- priprava poročila o preverjanju in pisne izjave (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člen 27, SIST EN ISO 14065, točka 8.5, ISO 14064-3, EA-6/03);
- uporabo certifikacijskega znaka oziroma izjave za sklicevanje na akreditacijo;
- sodelovanje s pristojnim organom (MOP);
- kjer je relevantno, na poročilo z nadzora nad delom akreditiranega preveritelja, ko preverja v drugi državi članici.

Pri preveritelju ocenjevalci na začetnem in ponovnih ocenjevanjih izvedejo skupaj vsaj tri vertikalne presoje. Pri izboru se upošteva tudi primere organizacij z več lokacijami (»multi site«), primere

postopkov preverjanja, izvedenega v tujini, ter začetna in nadzorna preverjanja, primere pri upravljalcih naprav z veliko količino emisij in kompleksnimi emisijami (tudi procesne).

Ob rednih nadzornih obiskih se izvede vsaj ena vertikalna presoja za posamezno področje preverjanja tako, da se upošteva zgornje kriterije za izbor in zagotovi, da so pregledana vsa področja akreditiranja v enem akreditacijskem ciklu. Izvedene vertikalne presoje se, z informacijo o upravljalcu ali operaterju in po skupini dejavnosti, dokumentira tudi v Plan opazovanj in vertikalnih presoj (OB05-43).

Pri izboru primerov za vertikalne presoje se upošteva tudi planirana ocenjevanja izvajanj preverjanj tako, da se zagotovi enakomerno zastopanost akreditirane dejavnosti v ocenjevanem vzorcu.

2.2 Opazovanje izvajanja preverjanja

Ocenjevanje preveritelja pri izvajanju preverjanja pomeni ugotavljanje ali se postopki preverjanja izvajajo po pravilih, kot so zapisana v sistemu vodenja preveritelja, ali sestava skupine za preverjanje izkazuje primerno poznavanje in razumevanje kriterijev za preverjanje, ima potrebne preveriteljske veščine in sposobnost za preverjanje oziroma ali preveritelj izpolnjuje relevantne zahteve Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2067.

Pri izbiri vzorca za opazovanje se upošteva kompleksnost obsega akreditacije ter število upravljavcev in operaterjev zrakoplovov, kjer se opravljajo preverjanja in kompleksnost preverjanj pri njih, število EU ETS presojevalcev in EU ETS vodilnih presojevalcev, njihove izkušnje s preverjanjem, osebja, ki je vključeno v postopke preverjanja, postopke usposabljanja presojevalcev, stabilnost preveritelja in drugo. Pri planiranju opazovanj je treba upoštevati tudi, da se v vzorec vzame reprezentativno število osebja, ki izvaja preverjanje in upošteva tudi delež preverjan izvedenih v tujini.

V okviru začetnega ocenjevanja in ponovne ocenitve preveritelja se opazuje reprezentativni del preverjanj oziroma najmanj preverjanj pri dveh upravljalcih ali operaterjih zrakoplova. Eno izmed opazovanih preverjanj predstavlja preverjanje pri upravljalcih naprav z veliko količino emisij in kompleksnimi emisijami (tudi procesne), če je vključeno letalstvo, se ga opazuje posebej. Plan opazovanja in vertikalnih presoj pripravi vodja področja po začetnem ocenjevanju preveritelja za dobo akreditacijskega cikla in se ga po potrebi sprti revidira.

Pred pričetkom opazovanja preverjanja preveritelj za opazovano preverjanje posreduje poročilo o predhodnem preverjanju, program preverjanja z informacijami o skupini za preverjanje in lokacijah preverjanja, opis organizacije upravljavca ali operaterja zrakoplova in drugo, kot npr. načrt monitoringa emisij toplogrednih plinov, dovoljenje za izpuščanje toplogrednih plinov in odločbo o emisijskih kuponih, poročilo o strateški analizi in analizi tveganja. Ocenjevalec oceni posredovano dokumentacijo in temu prilagodi ocenjevanje.

Pri opazovanju/ocenjevanju delovanja skupine za preverjanje morajo ocenjevalci pozorno spremljati:

- delovanje/medsebojno sodelovanje članov skupine za preverjanje (tudi opazovalcev, prevajalcev ...), vodenje skupine (obvladovanje sprememb v planu);
- način kontaktiranja s stranko (začetni (vsebina), zaključni sestanek (vsebina, evidenca prisotnih), obvladovanje nepredvidljive situacije);
- poznavanje zahtev (posameznih zahtev za preverjanje različnih naprav), postopkov in tehnik preverjanja (preverjanje metodologije monitoringa, način izbire vzorca, preverjanje nadzora nad podatki in sledenje podatkom ...);

- sposobnost pridobivanja stvarnih dokazov (primernost postavljenih vprašanj in osredotočenje na pomembne zahteve);
- razumevanje in poznavanje zahtev iz EU ETS direktive in podpornih dokumentov;
- usposobljenost preveriteljev za analizo korektnosti podatkov, na podlagi katerih je pripravljeno poročilo o emisijah toplogrednih plinov. Tak preveritelj mora imeti izkušnje na področju procesov, ki proizvajajo emisije, izkušnje in znanje (training) na področju ocenjevanja/obvladovanja podatkov, računovodskih principov;
- poznavanje nacionalnih zahtev za preverjanje in poročanje, poznavanje zahtev za usposobljenost osebja stranke;
- uskladitev različnih mnenj o ugotovitvah, nestrinjanja zapisana;
- poročanje o ugotovitvah (pravilna določitev ugotovitve, neskladnosti ne smejo biti poročane kot možnosti za izboljšavo; ugotovitev povezana s kriterijem in dokazilom);
- čas trajanja, primernost programa preverjanja (relevantnost lokacij, pokritje obsega).

Po zaključku izvedenega preverjanja, ki je bilo opazovano s strani SA ocenjevalcev, mora preveritelj v roku dveh tednov SA predložiti poročilo, ki ga je pripravil za vodstvo presoje organizacije in notranjo dokumentacijo za opazovani primer. Ocenjevalna komisija pripravi poročilo o opazovani presoji/preverjanju (OB05-43), ki vključuje tudi informacije o oceni vsebine naknadno poslanega poročila. Posebno pozornost je treba posvetiti vsebini poročila o preverjanju in pisni izjavi (SIST EN ISO 14065, točka 8.5, ISO 14064-3).

Ocenjevalci med opazovanjem preverjanja ocenjujejo delovanje celotne skupine za preverjanje.

Ocenjevalci obvestijo člane skupine za preverjanje o rezultatih z opazovanja preverjanja, če je mogoče, takoj po opazovanju pri upravljavcu ali operaterju zrakoplova.

3 ZAPISI

Vsak ocenjevalec beleži zapise o izvedenem ocenjevanju v kontrolno listo (OB05-77) tako, da je razviden obseg in način ocenjevanja posameznih elementov sistema, glede na zahteve relevantnega standarda, dodatnih zahtev, shem in vodil za preveritelje, kot tudi morebitne splošne ugotovitve in posebne pripombe ter navezava na ugotovljene neskladnosti. Še posebej pomembno je, da se za izvedene vertikalne presoje natančno opredeli področje (npr. dejavnost preverjanja, naprava).

Obvezna priloga kontrolne liste strokovnega ocenjevalca je tudi OB05-43 Poročilo o opazovani presoji/preverjanju. Poročilo se pripravi za vsak opazovani postopek posebej.

SA ob zaključku postopka akreditiranja izda akreditacijsko listino s priložo v obsegu, v katerem je ugotovila izpolnjevanje pogojev za akreditacijo. V zapisih preveritelja se hranijo tudi informacije o državah članicah, kjer preveritelj opravlja preverjanje (Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2067, člen 76). Zainteresirani javnosti so slednje informacije dostopne v katalogu akreditiranih organov na SA spletni strani.

4 OCENJEVANJE PREVERITELJA, NOSILCA AKREDITACIJSKE LISTINE TUJEGA AKREDITACIJSKEGA ORGANA, KO PREVERJA V SLOVENIJI

Skladno s členom 50(5) Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2067 lahko akreditacijski organ države članice, ki je preveritelja akreditiral, zaprosi SA, da izvaja nadzor nad preveriteljem, akreditiranim v državi članici, ko le ta opravlja preverjanja na območju Slovenije. V tem primeru se SA z akreditacijskim organom države članice dogovori o načinu nadzora in ob morebitni izvedbi nadzora sporoči rezultate nadzora akreditacijskemu organu, ki je akreditiral preveritelja (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člen 74(1)).

5 SPREMEMBE GLEDE NA PREJŠNJO IZDAJO

Spremembe izvedene zaradi prilagoditve na nove zahteve za akreditacijo preveritelja (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2066 in Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/331), zato so bili čez celoten dokument popravljeni sklici na nove uredbe in v poglavju 1 dodane nekatere definicije.

V poglavju 2.1 dodane dodatne usmeritve za ocenjevanje in dodatni sklici na uredbo in bolj jasna pravila za izbor primerov za vertikalno presojo.

V poglavju 2.2 dodana pojasnitev v zvezi z dokumenti, pridobljenimi po opazovanju preverjanja.

V poglavju 3 spremenjena informacija v zvezi z objavo informacij o izvajanju preverjanja v tujini.

Izbrisane vsebine o izmenjavi informacij v poglavju 4, ki se jih prenese v dokument S03. Vsebina v poglavju 4 nadomeščena z informacijami o ocenjevanju tujega preveritelja, ko dela v Sloveniji.

6 PREHODNE DOLOČBE

/

7 OBVLADOVANJE DOKUMENTA

Veljaven dokument se nahaja v i4 (informacijski sistem SA). Čistopis je objavljen na spletni strani SA, v tiskani obliki pa je dostopen na sedežu SA.

Posamezni izvodi so lahko obvladovani tudi v fizični obliki. Prejemniki oziroma mesta hranjenja so razvidni iz zapisov o izdaji dokumenta.

Drugi izpisi in kopije dokumenta so informativnega značaja in niso obvladovani izvodi. Veljavnost teh dokumentov je treba preveriti v i4 ali na spletni strani SA.